

LETZ, Róbert – MAKYNA, Pavol. *Andrej Hlinka. Autorská bibliografia.*

Bratislava : Vydavateľstvo Post Scriptum, 2022, 164 s.
ISBN 978-80-8218-048-3.

Personálne bibliografie ako špeciálny typ bibliografickej práce v prípade významných svetových a slovenských osobností, akou bol aj Andrej Hlinka, sú primárne imanentnou súčasťou bibliografického bádania, sekundárne aj biografického i širšieho historického výskumu. Takouto dôležitou, ťažiskovou a nosnou postavou moderných slovenských dejín, ktorá si vyžaduje cieľavedomé, permanentné a systematické bibliografické bádanie, je aj spomínaný Andrej Hlinka, zakladateľ ľudáckeho politického hnutia a strany, ktorá na čele s ním bojovala za národné, sociálne a náboženské práva konfesiónálne väčšinovej katolíckej časti slovenského národa v Uhorskom kráľovstve a habsburskej monarchii, výrazne participovala na vzniku česko-slovenskej štátnosti v roku 1918 a v rámci nej v celom medzivojnovom období pod jeho vedením reprezentovala a usilovala sa legitímne na parlamentnej pôde legislatívne presadiť slovenský autonomistický politický program, od roku 1923 z pozície najsilnejšieho politického subjektu na Slovensku. Andrej Hlinka, známy v uhorsko-rakúskych aj medzinárodných, neskôr v česko-slovenských a stredoeurópskych reláciách, zvlášť politického katolicizmu, nevystupoval len ako charizmatik a rešpektovaný stranícky vodca, vedúci hovorca, ľudový tribún a náboženský, respektíve katolícky dejateľ, no so zánietením sa cieľavedome venoval aj tvorbe politickej a nábožensky motivovanej publicistiky rozličných žánrov, ale bol i plodným autorom cirkevnej a ľudovýchovnej literatúry. Práve obsah a kvantita týchto tvorivých pôvodných a čiastočne i prekladových publikačných aktivít motivovali zostavovateľov personálnej bibliografie Andreja Hlinku Róberta Letza a Pavla Makynu, aby ako zasvätení znalci života a diela tejto osobnosti poukázali na túto jej literárnu stránku, a to napriek početnosti publikačných výstupov i širokému množstvu v nich prezentovaných tém. V tomto zmysle zostavovatelia bibliografie Andreja Hlinku si boli vedomí tohto faktu a sami v úvode poznamenali, že „Hlinkove publikačné aktivity charakterizuje tematická rôznorodosť a žánrová pestrosť. Môžeme ich rozdeliť na politické (ide väčšinou o aktuálnu politickú publicistiku: vyhlásenia, rezolúcie, memorandá, polemiky, komentáre, glosy, výzvy), biografické (životné a kňazské jubileá, nekrológy), náboženské (modlitebné knižky, rituály, apológie, vianočné, veľkonočné, svätodušné a novoročné úvahy, články z dejín kresťanstva), preklady, cestopisné a memoárové črty“. Túto charakteristiku je načim rozšíriť ešte o osvetové i hospodárske práce a články, lebo ľudovýchovný program i jeho prezentácia boli jednou z hlavných priorít politického programu ľudovej strany i jej predstaviteľov a častým námetom ich publicistiky. Navyše, celkovo tento bibliografický výskum a jeho bibliografické prezentovanie komplikuje fakt, že Hlinkove publicistické, náboženské a literárne príspevky vznikali v širokom časovom oblúku temer polstoročia od februára 1893 prakticky až do jeho smrti v auguste 1938.

Personálna bibliografia Andreja Hlinku v klasickej architektonickej triáde odbornej práce štruktúrne obsahuje úvod, jadro a záver, pričom jej jadro tvorí sedem kapitol (*I. Samostatné vydania, II. Príspevky v samostatných publikáciách, III. Prekladová tvorba, IV. Články, V. Prejavy, VI. Interview, VII. Publikované pramene*). V úvodnom slove autori rekapitulujú viaceré pokusy o zostavenie personálnej bibliografie Andreja Hlinku a v tomto bádateľskom kontexte hľadajú a špecifikujú cieľ vlastnej práce: „Preto sme sa pokúsili o bibliografiu A. Hlinku, ktorá by komplexne zahŕňala jeho dielo. Publicistických výstupov o A. Hlinkovi je veľké množstvo a sú roztrúsené v dobovej domácej a zahraničnej tlači, článkoch, štúdiách, statiach, ale aj v súčasnej tlači, publicistických a historických výstupoch. To by si vyžadovalo tímovú prácu, ktorá by zabrala viac rokov výskumu. Do našej bibliografie A. Hlinku sme zahrnuli iba publikované výstupy A. Hlinku.“ Ide im v podstate o to, že bibliograficky zachytili a spracovali len publikované dielo Andreja Hlinku, bez uverejnenia jeho rukopisných prác a iných archiválií spätých s jeho literárnym pôsobením a pozostalosťou. Preto absentujú aj ohlasy na Andreja Hlinku a na jeho osobnosť, činnosť i publikačné aktivity od iných autorov či percepčia tejto osobnosti v našej aj inonárodnej literatúre a publicistike. Týmto počínom, ktorého absolútne bibliografické naplnenie by si skutočne vyžadovalo dlhodobé tímové výskumné úsilie, sa tak z predkladanej alternatívy personálnej bibliografie z objektívnych dôvodov limitujú a vlastne akoby len redujú na súpis publikovaných prác Andreja Hlinku.

K prekladovej tvorbe Andreja Hlinku, ktorá sa v knižnej podobe týkala predovšetkým prekladu piatich zväzkov (III. – VIII.) prvého vydania svätovojtešskej Biblie do spisovnej slovenčiny, pravdepodobne z latinčiny (bez hebrejských, aramejských a gréckych pôvodných textov), je vysvetlené, že ide o kolektívne prekladateľské dielo. Vychádzalo z prvého prekladu katolíckej Biblie do kodifikovanej štúrovskej slovenčiny, o ktorý sa roku 1888 pokúsil kňaz, historik a archivár Franko Víťazoslav Sasinek a členovia Osvaldovej literárnej družiny, formálne začlenenej do Biblickej komisie Spolku svätého Vojtecha (Ján Donoval, Martin Hojič, Andrej Kmeť, Jozef Kohuth, Martin Kollár, Ján Vlošák). Ich prekladateľské úsilia zavŕšila v rokoch 1913 až 1926 komisia prekladateľov a biblistov (Pavol Bednár, Jozef Buday, Ferdiš Juriga, Štefan Zlatoš) vedená Andrejom Hlinkom a Jánom Vojsašákom. Hlinka v tomto monumentálnom knižnom prekladateľskom projekte zodpovedal za preklad Starého zákona a Ján Donoval (Tichomír Milkin) za Nový zákon.

Gro personálnej bibliografie Andreja Hlinku jej zostavovatelia postavili na článkovej bibliografii, čo sa realizuje od záznamu č. 50 až po záznam č. 1 857 (sumárne ide o 1 807) z celkového počtu úctyhodných 1 985 záznamov. Tým sa zámer personálnej bibliografie či súpis prác v podstate akoby paralelne transformuje i na projekt článkovej bibliografie Andreja Hlinku. Náorne to dokumentuje aj numerický fakt, že Hlinka ako mimoriadne plodný autor od januára 1893 do augusta 1938 preukázateľne publikoval vyše 1 800 článkov zväčša v slovenskej, príležitostne aj v zahraničnej prevažne periodickej tlači.

Publicistiku Andreja Hlinku tvorili doslova všetky početné spravodajské a analytické, ba dokonca aj beletristické žánre (cestopisné články a sentencie, črty, reportáže, reminiscencie, spomienky). Bibliografia Andreja Hlinku od záznamu č. 1 858 po záznam č. 1 996 obsahuje zmienky o jeho 138 rozhovoroch, ktoré ako známy politik a náboženský dejateľ

poskytol v rokoch 1907 až 1938 rozličným redakciám a boli publikované predovšetkým v slovenskej, no často i zahraničnej periodickej tlači. Bibliograficky je zachytených aj 27 dokumentárnych prameňov, ktoré prinášajú v knižných výberoch autorské čriepky z diela Andreja Hlinku.

Personálna bibliografia Andreja Hlinku na záver obsahuje podrobné tzv. maximalistické biografické kalendárium tejto osobnosti, ako aj súpis excerpovaných prameňov, predovšetkým bibliografických a časopiseckých. V zozname použitej literatúry sú uvedené syntetické práce, monografie a encyklopédie, zväčša slovenskej proveniencie, ktoré sa venujú postave Andreja Hlinku. K dispozícii sú ako súčasť záveru uverejnené menný a miestny register a resumé.

Personálna bibliografia Andreja Hlinku vznikla pôvodne ako výstup a súčasť projektu APVV-19-0358 Dejiny Hlinkovej slovenskej ľudovej strany v domácich a európskych dimenziách (1905 – 1945). V tejto súvislosti treba vážne poznamenať, že táto bibliografická práca vytvára serióznu a spoľahlivú pramennú databázu, ktorá je ťažisková pre komplexné riešenie celého projektu o dejinách ľudovej strany a jej vedúcej osobnosti. Preto je mimoriadne záslužné, že personálna bibliografia Andreja Hlinku z pera Róberta Letza a Pavla Makynu ako kľúčový vstup do riešenia problematiky vyšla tiež knižne, lebo výrazným spôsobom prekračuje projektové či akademicko-kabinetné hranice a stáva sa cenným pramenným prínosom i pre ďalšie výskumy slovenskej aj inonárodnej historiografie, zaoberajúcej sa politickými dejinami Slovenska v prvej polovici dvadsiateho storočia, Slovenskej ľudovej strany a postavou Andreja Hlinku.

Pavol Parenička